

Doğal Gaz Piyasasında Lisans Sahiplerinin Depolama Yükümlülüğü

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun ("EPDK"; bağlama göre "**Kurul**"), 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un ("**EPDK Teşkilat Kanunu**") 5/A maddesi ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4 üncü madde dördüncü fıkra (a) bendi (4) numaralı alt bendine dayanarak hazırladığı "Depolama Yükümlülüklerine İlişkin Usul ve Esaslar" hakkındaki 03/11/2016 tarihli ve 6574-6 sayılı kararı ("**Karar**"); 8 Kasım 2016 tarih ve 29882 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. EPDK'nin 01/10/2020 tarih ve 9587 sayılı kararıyla Karar'da yeni düzenlemelere gidilmiş; Karar başlığı "Doğal Gaz Depolama Yükümlülüklerine İlişkin Usul ve Esaslar" olarak değiştirilmiş ve anılan değişiklikler, 3 Ekim 2020 tarih ve 31263 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konmuştur.

EPDK Teşkilat Kanunu Madde 5/A'nın birinci fıkrasının (c) ve (e) bentlerinde sırasıyla; "*Doğal Gaz Piyasası Kanunu ile Kuruma yetki verilen konularda, doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin her türlü düzenlemeleri onaylamak ve bunların yürütülmesini sağlamak*" ile "*Doğal Gaz Piyasası Kanununda yer alan hükümler dahilinde özel hallerde uygulamaya konulabilecek sınırlama ve yükümlülüklerin tespiti ile fiyat belirlemesine yönelik kararları almak*" görevlerinin EPDK tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir.

Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan ilgili hüküm ise şu şekildedir:

"Ülkedeki yer altı doğal gaz depolama kapasitesinin tüm ithalatçı şirketlerin her sene ithal edecekleri doğal gaz miktarının depolanmasına ilişkin yükümlülüklerinin yerine getirilmesine imkân verecek seviyede olmasına bağlı olarak Kurul, ithalatçı şirketlerin her sene ithal edecekleri doğal gazın beş yıl içerisinde ulusal topraklarda depolama yükümlülüklerine ilişkin oranını, ülkedeki mevcut yer altı depolama kapasitesini dikkate alarak yüzde yirmiden fazla olmamak üzere belirlemeye yetkilidir. İthalatçı şirketlerin depolama yükümlülüklerine ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir."

EPDK tarafından yukarıda anılan mevzuat hükümleri kapsamında Karar hazırlanmış ve yürürlüğe konmuştur.

A) Doğal Gaz Depolama Yükümlülüğü

Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun Tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinde, depolama "*günlük ve mevsimlik değişiklikleri karşılamak ve doğal gaz temininin azalması veya durması ile meydana*

gelen doğal gaz açığını gidermek amacıyla doğal gazın, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) veya gaz olarak depolanması” olarak tanımlanmıştır. Doğal gaz depolama yükümlülüğünün (“Yükümlülük”) amacı da ilgili tanım maddesinden anlaşılmakta olup söz konusu amaç, günlük ve mevsimlik değişiklikleri karşılamak ve doğal gaz temininin azalması veya durması ile meydana gelen doğal gaz açığını gidermektir.

➤ **Yükümlülükler**

Karar’ın 1 inci maddesinde yer alan fıkralarda yukarıda belirtilen doğrultuda lisans sahiplerine aşağıdaki yükümlülükler getirilmiştir:

- Boru hattı ile ithalat faaliyetinde bulunan lisans sahibi tüzel kişilere; her bir lisans için faaliyete başlama tarihinden itibaren beş yıl içerisinde başlamak kaydıyla ve ilgili lisans sona erinceye kadar devam etmek üzere, her sene lisanslarında belirtilen ithalat miktarının, Kurul tarafından belirlenen oranı kadar miktarda doğal gazı¹, yer altı depolama tesislerinde depolama yükümlülüğü getirilmiştir (1 inci madde birinci fıkra / Tablo-1 (i) satırı).
- Uzun dönemli doğal gaz alım satım anlaşması kapsamında sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ithal eden tüzel kişilerin, LNG olarak ithal edecekleri miktara ilişkin depolama yükümlülüklerini LNG depolama tesisinden hizmet alarak yerine getirmiş sayılacağı ilgili maddede ifade edilmiştir. LNG ithal eden tüzel kişilerin, ülkedeki yer altı doğal gaz depolama tesislerinin kapasitesi tüm ithalatçı şirketlerin her sene ithal edecekleri doğal gazın yüzde yirmisinin depolanmasına imkân verecek seviyeye ulaştığının Kurul Kararı ile tespitini müteakip 1 inci maddenin birinci fıkrasındaki hükümlere tabi olacağı öngörülmüştür (1 inci madde ikinci fıkra / Tablo-1 (ii) satırı).
- Uzun dönemli doğal gaz alım satım anlaşmaları bulunan ithalat lisansı sahibi tüzel kişilere, dağıtım şirketleri ile imzalamış oldukları tedarik anlaşmasında belirtilen doğal gaz satış miktarının lisanslarında belirtilen ithalat miktarını aşan kısmının en az %80’inin, ithalat (Spot LNG) lisansı sahibi tüzel kişilere ise dağıtım şirketleri ile imzalamış oldukları tedarik anlaşmasında belirtilen doğal gaz satış miktarının fiili olarak ithal ettikleri miktarı aşan kısmının en az %80’inin, ilgili takvim yılında Kurul tarafından belirlenen oranı kadarını depolama yükümlülüğü getirilmiştir. İthalat (Spot) lisansı sahibi tüzel kişilerin bu fıkra kapsamındaki yükümlülükleri, sahibi

¹ EPDK tarafından hazırlanan 27/02/2020 tarihli ve 9210 karar numaralı Kurul Kararı, 29 Şubat 2020 tarih ve 31054 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. 2020 yılı için söz konusu oran % 2 (yüzde iki) olarak kararlaştırılmıştır.

Aynı kararda dağıtım şirketlerine ve serbest tüketicilere satış yapan, toptan satış lisansı sahibi tüzel kişiler ile ithalat (Spot) lisansı sahibi tüzel kişiler için depolama yükümlülük oranı ise % 0,5 (yüzde sıfır nokta beş ya da binde beş) olarak belirlenmiştir.

oldukları lisansların yürürlük tarihinden itibaren beş yıl içerisinde başlayacağı belirtilmiştir (1 inci madde üçüncü fıkra / Tablo-1 (iii) ve (iv) satırı).

- Toptan satış lisansı sahibi tüzel kişilere; sahibi oldukları lisansların yürürlük tarihinden itibaren beş yıl içerisinde başlamak kaydıyla ve lisans süresi boyunca faaliyette buldukları sürece, ilgili takvim yılında dağıtım şirketleri ile imzalamış oldukları doğal gaz tedarik anlaşmasında belirtilen doğal gaz satışı miktarının en az %80'inin Kurul tarafından belirlenen oranı kadar miktarını depolama yükümlülüğü getirilmiştir (1 inci madde dördüncü fıkra / Tablo-1 (v) satırı).
- Karar'da ayrıca doğal gaz satışı yapan üretim şirketlerinin, depolamaya ilişkin yükümlülüklerini üretim tesislerinde ifa etmiş sayılacağı; dağıtım şirketlerine ve/veya serbest tüketicilere yerli üretim doğal gaz satışı yapan tedarikçilerin söz konusu satışa konu yerli üretim doğal gaz miktarının, depolama yükümlülüğünden muaf sayılacağı; dağıtım şirketlerine yerli üretim doğal gaz satış faaliyetinde bulunan tedarikçilerin, söz konusu satışa konu miktarı üretim şirketlerinden tedarik ettiklerini belgeleme yükümlülüğünün bulunduğu düzenlenmiştir (1 inci madde beşinci fıkra).
- Ülkedeki yer altı doğal gaz depolama tesislerinin kapasitesi, ithalatçı şirketlerin her sene ithal edecekleri doğal gazın yüzde yirmisinin yer altı depolama tesislerinde depolanmasına imkân verecek seviyeye ulaşmaya kadarki takvim yıllarında, tedarikçiler tarafından serbest tüketicilere yapılan doğal gaz satışı için herhangi bir depolama yükümlülüğünün oluşmayacağı öngörülmüştür (1 inci madde altıncı fıkra).
- Dağıtım şirketlerine sıkıştırılmış doğal gaz (CNG) ve/veya sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) satışının, Karar'da yer alan usul ve esaslar çerçevesinde depolama yükümlülüğüne konu edilmeyeceği ifade edilmiştir (1 inci madde yedinci fıkra).

Lisans Sahiplerinin Depolama Yükümlülükleri Tablosu (Tablo-1)

Lisans Sahibi	Depolamaya Esas Doğal Gaz Miktarı	Oran	Yükümlülük Başlama Süresi
i. Boru Hattı ile İthalat	Her sene lisanslarında belirtilen ithalat miktarının, Kurul tarafından belirlenen oranı kadar miktarda doğal gazı	2020 yılı için % 2	Lisans için faaliyete başlama tarihinden itibaren beş yıl içerisinde başlamak kaydıyla ve ilgili lisans sona erinceye kadar devam etmek üzere

ii. İthalat Dönemli) (Uzun	LNG olarak ithal edecekleri miktara ilişkin depolama yükümlülüklerini LNG depolama tesisinden hizmet olarak yerine getirmiş sayılacaktır. LNG ithal eden tüzel kişilerin, ülkedeki yer altı doğal gaz depolama tesislerinin kapasitesi tüm ithalatçı şirketlerin her sene ithal edecekleri doğal gazın yüzde yirmisinin depolanmasına imkân verecek seviyeye ulaştığının Kurul Kararı ile tespitini müteakip 1 inci maddenin birinci fıkrasındaki hükümlere tabi olacaktır.	-	-
iii. İthalat Dönemli) (Uzun	Dağıtım şirketleri ile imzalamış oldukları tedarik anlaşmasında belirtilen doğal gaz satış miktarının lisanslarında belirtilen ithalat miktarını aşan kısmının en az %80'ini	2020 yılı için % 2	Beş yıl içinde
iv. İthalat (Spot LNG)	Dağıtım şirketleri ile imzalamış oldukları tedarik anlaşmasında belirtilen doğal gaz satış miktarının fiili olarak ithal ettikleri miktarı aşan kısmının en az %80'i	2020 yılı için % 2	Beş yıl içinde
v. Toptan Satış Lisansı	İlgili takvim yılında dağıtım şirketleri ile imzalamış oldukları doğal gaz tedarik anlaşmasında belirtilen doğal gaz satış miktarının en az %80'i	2020 yılı için % 0,5	Beş yıl içinde

➤ Yükümlülüklerin Karşılanması

Tedarikçilerin Karar'da belirtilen depolama yükümlülüklerine konu miktarlar için yer altı depolama tesislerinde faaliyet gösteren depolama şirketlerine kapasite rezervasyon talebinde bulunmaları zorunludur. Tedarikçiler, yer altı depolama tesisinden hizmet alabilmeleri için kendileri adına kesinleşen kapasite miktarını, etkin ve verimli kullanarak, depolama yükümlülüğüne konu miktar kadar doğal gazın en az %95'ini ilgili takvim yılının 1 Kasım tarihi itibarıyla fiziki olarak depolama tesisinde bulundurmakla yükümlüdürler.

Yer altı depolama tesislerinden kapasite rezerve eden tedarikçiler, kesinleşen rezerve kapasite miktarını, hizmet aldıkları tesise ait Kullanım Usul ve Esaslarında ("KUE") belirlenen şartlar

ve tarihler çerçevesinde oluşturacakları enjeksiyon ve geri üretim programları ile etkin ve verimli şekilde kullanmak zorundadır. Söz konusu tedarikçiler, günlük ve mevsimlik değişiklikleri karşılamak ve doğal gaz temininin azalması veya durması ile meydana gelen doğal gaz açığını gidermek amacıyla, 1 Kasım sonrasında ihtiyaç duyulan zamanlarda depoladıkları doğal gazın geri üretimini yapmakla mükellefler.

➤ Yer Altı Depo Tesisleri Kapasite Rezervasyon Öncelikleri

Yer altı depolama tesislerinde hizmet veren lisans sahiplerinin, atıl kapasite başvuruları hariç olmak üzere, kapasite rezervasyon önceliğini aşağıda öngörülen sırada vereceği öngörülmüştür:

- i) Birincil olarak boru hattı ile ithal edilen doğal gaz kapsamındaki depolama yükümlülüklerinin karşılanmasına,
- ii) İkincil olarak, dağıtım şirketlerine yapılan satış kapsamındaki depolama yükümlülüklerinin karşılanmasına ve
- iii) Üçüncül olarak serbest tüketicilere yapılan satış kapsamındaki depolama yükümlülüklerinin karşılanmasına.

Yükümlülük sahipleri, kapasite için başvururken başvurularının ne kadarının depolama yükümlülükleri kapsamında olduğunu yer altı depolama şirketlerine bildirecektir. Bir tedarikçinin depolama yükümlülüğünün üzerinde kapasite talep etmesi halinde, ilave miktar için kapasite rezervasyon miktarı depolama şirketlerinin KUE'leri çerçevesinde belirlenecektir. Depolama yükümlülüklerinin kapasite rezervasyonunda ne şekilde dikkate alınacağına ilişkin diğer esaslar, depolama şirketlerinin KUE'lerinde düzenlenmektedir.

➤ Bildirim Yükümlülükleri

Doğal gaz dağıtım şirketlerine satışı yapılan doğal gaz miktarının takibinin gerçekleştirilebilmesi için dağıtım şirketlerine ve birinci maddenin altıncı fıkrasında belirtilen depolama seviyesine ulaşıldıktan sonra serbest tüketicilere yerli doğal gaz arz eden tedarikçiler, üretilerek satışa konu edilen miktarları içinde bulunulan ilgili takvim yılını takip eden Ocak ayının son iş gününe kadar Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

Yer altı depolama şirketleri, her yıl Kasım ayının ilk haftası içerisinde depolama hizmeti alan tedarikçilerin 1 Kasım itibarıyla mevcut envanter bilgilerini Kuruma bildirecektir.

Dağıtım şirketlerine doğal gaz arz eden tedarikçilerin ilgili dağıtım şirketleri ile yapmış oldukları doğal gaz tedarik sözleşmesini içinde bulunulan ilgili takvim yılını takip eden Ocak ayının son iş gününe kadar Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

➤ **Yükümlülükler Aykırılıklar**

Karar'da yer alan yükümlülükler aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar ve yaptırımlar konusunda öngörülen usuller Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 9 uncu ve 10 uncu maddede düzenlenmiştir.

9 uncu ve 10 uncu maddelerin ilgili hükümleri sırasıyla şu şekildedir:

Madde 9:

“Kurul, doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilere yapacağı yazılı ihtar rağmen mevzuata aykırı durumlarını devam ettirenlere aşağıdaki yaptırım ve cezaları uygular:

...

c) Lisans veya sertifika genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birisinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde, üçyüzellibin (350.000) Türk Lirası² idarî para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

...

Yukarıdaki idarî para cezalarını gerektiren fiillerin ihtar rağmen düzeltilmemesi veya tekrarlanması hallerinde idarî para cezaları her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idarî para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiil iki yıl içinde işlendiği takdirde, artırılarak uygulanacak idarî para cezasının tutarı cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki malî yılına ilişkin bilançosundaki safî satış hasılatının yüzde yirmisini aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması halinde, Kurul lisans veya sertifikayı iptal edebilir.

...”

Madde 10:

“Kurul, re'sen veya kendisine intikal eden ihbar veya şikayetler üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar verir.

Ön araştırma ve soruşturmada takip edilecek usul ve esaslar yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

² İlgili miktar, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 8/12/2016 tarihli ve 29912 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliği ile 4646 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinde yer alan para cezası miktarları, 1/1/2017 tarihinden itibaren olmak üzere değiştirilmiştir. 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (c) bendi için öngörülen idari para cezası tutarı, ilgili tarihten itibaren 643.368 (Altı yüz kırk üç bin üç yüz altmış sekiz) TL'dir.

İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

İlgili kanun hükümlerinden anlaşıldığı üzere, lisans veya sertifika genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birisinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde; yükümlülükleri yerine getirmeyen lisans sahipleri, 643.368 (Altı yüz kırk üç bin üç yüz altmış sekiz) TL tutarında idari para cezasını ödemek durumunda kalacaktır. Aynı şekilde lisans sahibi, yükümlülüğünü otuz gün içinde yerine getirmesi için ihtar edilir. İdarî para cezalarını gerektiren fiilin ihtara rağmen düzeltilmemesi veya tekrarlanması hallerinde idarî para cezası, her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında artırılarak uygulanacaktır. Aynı fiil iki yıl içinde işlendiği takdirde, artırılarak uygulanacak idarî para cezasının tutarı; cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki malî yılına ilişkin bilançosundaki safi satış hasılatının yüzde yirmisini aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması halinde, Kurul lisans veya sertifikayı iptal edebilecektir.

Kurul, re'sen veya kendisine intikal eden ihbar veya şikayetler üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar verecektir. Söz konusu süreci takiben idari para cezasının uygulanıp uygulanmayacağına Kurul tarafından karar verilecektir. Söz konusu idari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.